
XIV: Mutasd a tüneted, s megmondom ki vagy

Egyéntől függ

Edward Batha apasággal kapcsolatos álma, hogy kislánya kezét fogva büszkén sétál majd vele az utcán azonnal porba hullott, amikor a szülészetten együttérzően közölték vele és feleségével, hogy gyermekük Down-kóros. Néhány nappal később tájékoztatták őket, hogy a gyermek szívében van két lyuk, és hogy a kislány a hallásvizsgálaton nem reagál. A szülőkben összeomlott a világ. Többször mondták maguknak, hogy ezt nem tudják tovább csinálni. Viszont lenyűgözte őket, amikor látták a kicsit segítség nélkül felülni, majd felállni. Teljesen elmerültek a Down-szindróma világában. Hamarosan felfedeztek egy játékcsoportot, amelyet Down-kóros gyermekek számára szerveztek. Amikor a csoportban voltak úgy érezték, hogy az élet rendben van. Az édesapa később így nyilatkozott: „*Senki mást nem ismerek, akinek a kezét fogva büszkébben sétálhatnék végig nevetve az utcán.*”¹

Az olyan életesemények, mint például egy házastárs halála, válás, egy betegséggel való együttélés, állásunk elvesztése vagy a munkahelyi konfliktusok nem minden egyénre hatnak ugyanolyan módon. Azt, hogy egy életeseményt miképpen észlelünk olyan tényezők határozzák meg, mint például temperamentumunk vagy személyiségünk, a társas támogatottság mértéke, a kulturális és nemi jellemzők. *Személyiségünk felelős azokért az egyéni különbségekért, ahogyan az információt kiválasztjuk, feldolgozzuk és értelmezzük.* Jelentős egyéni különbségek lehetnek az érzelmi kontroll, az extroverzió vagy az érzelmi stabilitás között, amelyek növelhetik vagy csökkenthetik egy életesemény ránk gyakorolt hatását. A társas készségekben jártasabb személyek nagyobb mértékben képesek szembeszállni a legyengítő életeseményekkel, míg azokat, akik ezekben a készségekben nem annyira otthonosak, destruktív módon dönthet le a lábukról.

Hasonló módon a *magas önbecsüléssel* rendelkező személyek könnyebben megbirkóznak az ilyen életeseményekkel, míg az alacsony önbecsülésűeket ezek elsodorhatják. Ugyanaz az életesemény a stressz alacsony vagy magas szintjét és eltérő

reakciókat (például dühöt, szorongást vagy aggodalmat) eredményezhet egyéntől függően.²

Azokban a családokban, ahol *eltérő fejlődésű** gyermekek vannak, jelentősen más megküzdési stratégiákat találhatunk, mint ott, ahol a gyerekek normális módon fejlődnek. Autista vagy Down-szindrómás gyerekeket nevelő édesanyák megküzdési stratégiaként hajlamosabbak önmaguk hibáztatására, sóvárgó gondolkodásra és információkeresésre, mint a normális fejlődésű gyerekeket nevelő édesanyák. Eltérő fejlődésű serdülőket nevelő édesapák hajlamosabbak az érzelemlázontú megküzdésre, mint a normális fejlődésű serdülőket nevelő édesapák. Ezen felül a két szülő megküzdési stratégiái is jelentősen eltérhetnek egymástól.³

Milyen idegrendszeri sajátosságok játszanak szerepet az egyének fenyegetésre adott, igen nagy eltéréseket mutató válaszaiban? E kérdés a görögöket már éppúgy foglalkoztatta, mint az állatokat taulmányozó orosz tudóst, Pavlovot, aki az idegfolyamatok szempontjából azokat *erős* és *gyenge* állatokra osztotta fel. Az erősek között megkülönböztette a *kiegyensúlyozott* és *kiegyensúlyozatlan* típusokat. Az erős, kiegyensúlyozott állatokat pedig tovább kategorizálta *mozgékony* és *inert*** állatokra. Ez körülbelül megfelel a temperamentumok klasszikus görög osztályozásának.

*Olyan gyermek, aki nem éri el az ún. „fejlődési mérföldköveket”, fejlődésének nemcsak az üteme, hanem az iránya is kóros valamilyen betegség – pl. érzékszervi fogyatékoság - következtében

**Fásult, közömbös, élettelen